

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztor és nevelői munka számára

VI. ÉVFOLYAM.

Alapította :

1924.

1. SZÁM.

RAVASZ LÁSZLÓ

JANUÁR.

TARTALOM:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fegyelem. (I. L.) — *Vallásos nevelés.*
Vasárnapi iskolai vezérfonal (I. L.) —
Gyülekezeti munka. A belmisszió tartal-
mának összefoglalása. a) A belmisszió
viszonya a többi trv. ágakhoz.
(Gönczy Lajos). b) A belmisszió egyéni
és intézményes módszerei. (T. S.) —
Tudomány-Világnézet. A ker. hit és
történelem. (Cramer J. A. -- Muzsnay
László) — *Egyházi szemle.* Egyház-
kerületi belm. bizottság. (I. L.) — Törzs-
lap vasárnapi iskolai növendékek nyil-
vántartására.



SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

Dr. IMRE LAJOS

Dr. MAKKAI SÁNDOR

Dr. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik :

Felelős szerkesztő:

Előfizetési ára :

július és augusztus kivételével

Dr. Imre Lajos.

Egész évre --- 150 Lei.

Kiadóhivatal:

Egyes szám ára :--- 15 Lei.

minden hónapban.

Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38.

**Kiadóhivatalunkban (Cluj—Kolozsvár Calea Victorie 38.)
kapható könyvek jegyzéke.**

Balogh Endre : Hajóöröttek — — —	30	16	7	Cskor.
dr. Bartók György : A ref. egyházak persb. szervezete — — —	15	8	4	"
" " Theologia tudomány és lelkipásztorképzés	15	8	4	"
" " Vallás és élet. Egyh. és állam — — —	10	6	3	"
dr., Bartók György if. : A Jakab levele — — —	10	6	3	"
Bíró Vencel : Erdély követei a portán — — —	30	16	7	"
Böhm Károly : Tanulmányok, értekezések	50	26	11	"
Erdélyi László : Mit tesz keresztyénnek lenni?	3	2	1	"
Dorn K. : Jézus él és én vele — — —	3	2	1	"
dr. Gidófalvy : A magyar pap és tanító szociális kötelességei — — —	10	6	3	"
Gönczy Lajos dr. : Az összehasonlító val- lástört. módszer alkal- mazásának kérdése	15	8	3	"
Gyallai Domokos : Ősi rögön — — —	25	13	5	"
Havergal : Egy óra Jézussal — — —	3	2	1	"
Holstein Mária : Mesék versek, kötve — — —	30	15	6	"
dr. Imre Lajos : A magyar kálvinista lelki- pásztor eszménye — — —	5	3	1	"
Jancsó Sándor : Egyházi beszédek — — —	25		6	"
Jancsó—Fejes—Felméri : Népi iskolai ref. val- lás oktatás I—IV. oszt. részére	10	6	2	"
Ugyanaz V—VI. oszt. részére	12	6	3	"
Kádár Géza : Keresztyén élet az egyházban	3	2	1	"
" " Fel a szivekkel. Magán ket- tős és karénekek orgona vagy zongora kísérettel — — —	30	15	6	"
dr. Kecskeméthy : Bibliai ismeretek (I-II. o.)	50	26	11	"
" Kis Vallástörténet (V. o.)	30	16	7	"
" A mi vallásunk — — —	40	21	9	"
" A zsoltárok első könyve	15	8	3	"
Kristóf György : Petőfi és Madách tanulm.	50	25	10	"
dr. Lendvay Benő : 25 év Márkusfalva életéből — — —	10	5	2	"
Lovassy Andór : Bihariak — — —	30	15	6	"
Mace : Egy falat kenyér története — — —	20	11	5	"
dr. Makkai Sándor : Kegyelemből hit által (VIII. o.) — — —	35	18	8	"
A lélek élete és javai (fil. tank.)	30	16	7	"
A vallás az emberiség életében — — —	100	51	21	"
Hitem azért szóltam — — —	15	8	4	"
Írd meg a miket láttál — — —	50	26	11	"
" Bevezetés a személyiség				"



Az itt feltüntetett könyvárak az újabb árjegyzék kibocsátásáig érvényesek.

Fegyelem.

Luk. 7:8.

A kapernaumi századosnak ezen szavai azok, melyek a Jézus dicséretét kiérdemlik: „ilyen hitet Izraelben sem láttam”. Pedig a százados egyetlen áradozó szót sem mondott Jézusról, vagy arról, kinek tartja őt, sőt szavaiból a józan, szinte hideg katonás felfogás tükröződik: „csak parancsolj. Hiszen én a *parancs és engedelmesség* világában élek, tudom, hogy ha én parancsolok valamit, meglesz, a lelkek világában tudom, hogy a te parancsaid ép oly föltétlenek, mint az én világomban az enyéim.” S mégis, Jézusnak ma itt ilyen lelkek kelleneek: *öntudatos, fegyelmezett, bátor* lelkek, akik föltétlenül hisznek és engedelmeskednek neki, mint a katona főlebbvalójának, akik benne ép úgy az isteni akarat föltétlen megtestesülését látják, mint a legionáriusban a maga katonái az állami és császári hatalom exponensét. A századosnak minden járatlansága mellett a zsidó törvényekben, minden pogány neveltetése mellett, megvolt egy komoly *világnézete, hite* volt, mely a hit első és legfontosabb tulajdonságával rendelkezik: *egységben látta a világot, látta, hogy e világ: Isten akarata dönt, és öntudatosan átadta* magát ez akarat szolgálatára.

A mi világunkat, ha összehasonlítjuk a századoséval, milyen gyatra, bizonytalan, feltételekkel és lehetőségekkel dolgozó világnak látjuk! Nekünk magunknak, lelkipásztoroknak és nevelőknek az életéből hogy hiányzik a *fegyelem, az öntudatosság, az egy cél felé való törekvés, a szervezettség* gondolata! Mi megosztjuk az életünket a gazdasági és a lelkészi munkák között, s lassanként teljesen elfoglalja a lelkünk legjavát az a kérdés, hogy minél jobb megélhetést szerezzünk magunknak. Hol vagyunk mi attól, hogy *föltétlenül odaadjuk* az életünket annak a célnak szolgálatára, melyre elhivattunk?

Hol vagyunk attól, hogy öntudatosan, fegyelmezett lélekkel szolgáljunk? HIVEINKET megszegényítő hitetlenséggel panaszkodunk az élet sanyarúságáról, az eredménytelenségről, hIVEINK elfordulásáról. Mit teszünk mi, hogy visszaforduljanak? Halljuk, vannak vidékek, ahol megdöbbenő módon meglanyhult még a templomlátogatás is. Hát nem kellett volna keserű önváddal megvizsgálni saját magunkat, nem kellett volna-e minden lehető eszközt megragadni, hogy ezeken segítsünk? Hát lehet nyugodtan egy napig is az a lelkipásztor, aki látja, hIVEI hogyan hagyják el, anélkül, hogy utánuk menne, megnyugodva abban a kényelmes, de bűnös gondolkozásban, hogy „megváltoztak”? Szabad egy percig is áltatnunk azzal magunkat, hogy minden jól megy, s bezárni a szemünket a hibák előtt?

Nem, testvéreim, ne áltassuk magunkat itt Isten színe előtt. Keressünk egy órát, és vessünk számot az Úrral, tárjuk fel és ismerjük meg a magunk gyarlóságait, hanyagságát, kötelességmulasztásait, és komolyan állapítsuk meg, akarunk-e az Úrért dolgozni, vagy eladtuk magunkat ennek a világnak. Ha számbavesszük azokat az erőket, melyek itt ma lelkiekben rendelkezésre állanak, bámulnunk kell rajta, hogy Isten által adott ilyen alkalmakkal mennyire nem élünk. Össze kell törnünk a bűnbánat és alázat súlya alatt, ha nézzük, hogy pazarolunk el drága pillanatokat, órákat, napokat, melyek alatt dolgoznunk kellett volna. Az itteni kálvinizmus megmentésére, lelki megújulására eljött az *utolsó óra*, jaj nekünk, ha ez az óra aludva talál bennünket. Amilyen komolyan vallom, hogy az Isten lelkének *egyedül* van hatalma megragadni az embert, olyan komolyan vallom, hogy *jaj annak*, aki Isten lelkét megoltani segít másokban vagy magában. Az Isten anyaszentegyháza, az itteni magyarság csak egy dologgal menthető meg: *fegyelmezettséggel, öntudatossággal, szervezettséggel*, melyben mindenki egy célra tör, egy feladatért küzd: Isten országának megvalósulásáért, az anyaszentegyház lelki ujjászületéséért. De azt csakis egyes lelkeken, s elsősorban lelkipásztorok lelkén át lehet megteremteni. Beszélhetünk belmisszióról, amennyit tetszik, állíthatunk ezerféle intézményt, fenntarthatjuk vérrel és könnyel iskoláinkat, egy bizonyos: míg maguk a lelkipásztorok, s a nép vezetői Istenhez nem térnek, nem lesznek öntudatos, lelkileg fegyelmezett, egy célra törekvő eszközei Istennek ebben a munkában, addig hiába minden belmisszió. Addig gyüleke-

zeteink züllebenek, iskolás gyermekeink csak rosszat tanulnak, ifjuságunk erkölcsi romlottságba sülyed, addig hiába vannak lapjaink, hiába van iratterjesztésünk, hiába belmissziói munkáink, mindegyik a Sátán eszközévé válik a kezünkben.

Jól van-e ez így, azt Testvérem, Te fogod magadban megmondani, mikor elolvastad e pár sort. Ha így jól van, és ha arra az eredményre jutsz, hogy helyes úton haladtál, akkor ez azt jelenti, hogy Isten pusztulásra ítélt bennünket. De ha lelkedben mélységes bűnbánat után az a vágy kél, hogy mostmár komolyan lépj a munka terére, s saját életed átalakításával kezd meg azt, akkor tudod, hogy a világ chaosa felett Isten teremtő lelke vette át az uralmat.

I. L.



Előfizetési felhívás.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Új évnegyedét kezdi meg jelen számunkkal „Az Út“.

Az elmúlt idő alatt „Az Út“ a magyar keresztyén lelkipásztorok, tanárok, tanítók nélkülözhetetlen segítőtársa és barátja lett és a mai komoly időkben is változatlanul ragaszkodik eredeti kitűzött programjához. A mai nehéz viszonyok között nem lehet kifejezőbb elismerése annak, hogy helyes és jó úton haladunk, mint az, hogy olvasóink tábora, nagy örömünkre, napról-napra szaporodik, jeléül annak, hogy megértve a kor szükségletét: a legjobbat adjuk, amit adni lehet.

„Az Út“ előfizetési díját, — amennyiben időközben nagyobb papír és nyomdai áremelkedés nem következik be, — *egy évre 150 leiben állapítottuk meg.*

Arra kérjük tehát előfizetőlnket, hogy a mult számunkhoz csatolt utalvány felhasználásával, úgy az esetleges hátralékos előfizetési díjakat, mint az 1924. évi egész 150, avagy a félévi 75 lei előfizetési díjat, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy lapunk további küldésében fennakadás ne állhasson be.

Kiadóhivatal.

VALLÁSOS NEVELÉS

Vasárnapi iskolai vezérfonal.

a) Történetek Jézus munkálkodásáról.

A tanítványok hite.

1. *Tengeri vihar.* (Márk 4: 35—41.). Az elbeszélésben rajzolandó a tanítványok félelme, vele szemben Jézus nyugodt pihenése. A Genezáret híres volt róla, hogy gyorsan keletkezik rajta vihar. A tanítványok elveszettek látszanak. Eszükbe jut, hogy Jézust felköltsek. Szemrehányólag fordulnak hozzá („nem törődöl vele?”). Jézus jelenlétében nincs veszedelem, a tanítványok lelkebe bátorság és biztonság érzése költözik.

A tanítás alapgondolata, hogy Jézus úr a vihar felett is, aki benne bíz, nem fél. A veszedelem mindig akkora, amekkorának látjuk, aki nem fél, annál nincs veszély. Mindenkor keresni az ő közellétét, az a legbiztosabb védelem a bajok és félelem ellen. Milyen esetek vannak az én életemben, mikor veszedelemnek vagyok kitéve? Milyen veszélyek jöhetnek rám? Mitől szoktam félni? Ha félek, arra kell gondolnom, hogy Jézus melletttem van, ő uralkodik minden veszélyen. Hogyan gyakorolhatom a benne való bizalmat? Mikor lehetek vele együtt?

Aranymondás: Mt. 8: 26. a. *Ének:* 179 dics. 2. v. *Kis biblia:* Zsolt. 23; Máté. 10: 28. Luk. 8: 50.

2. *Tengeren járás.* (Márk 6: 45—51.). A történetben a következő motívumokat kell beállítani: Jézus a hegyen egyedül van, imádkozik. A sokaságot elbocsátotta, a munka véget ért, alkalmat keres, hogy Istennel legyen. A távolban a tanítványok küzdenek az ellenkező széllel. Hozzájuk megy, segíteni akar nekik, nem ismerik meg. A babonás, rémült tanítványokra, milyen hatással van, a Jézus hangja. Megismerték a hangjáról.

A tanításnál azt a két alapgondolatot emeljük ki, hogy a

Jézus a munka után egyedül kíván maradni Istennel. Szükségünk van rá, hogy mindennap társalkodjunk Istennel imádságban. Te mikor szoktál? Ha nem szoktál, hogy teheted meg? Összegyülünk esténként és imádkozunk együtt, bibliát olvasunk és énekelünk. Magamban is kell imádkozni Istenhez. Mit kell mondani neki? Mit köszönhetek aznap Istennek, hogyan vizsgálom meg magam, mi rosszat tettem, gondoltam vagy beszéltem, azért kérni Isten bocsánatát. Imádkozni másokért. Végül kérni, hogy viseljen gondot rám. b) A munkában, ha az nehéz, Jézus segítségül jön. Panaszkodnak, hogy milyen sok baj van, szüleink, testvéreiek. Mikor bajban vagyunk, Jézus mindig jön. Csak fel kell ismerni. Hol halljuk az ő hangját? Mit mond nekünk? Amit a tanítványoknak, hogy ő az aki jön.

Aranymondás : Márk 6 : 50 c. *Ének* : 270 dics. *Kis biblia* : II. Móz. 3 : 1—6. Luk. 24 : 13—35. Máté 28 : 20 b.

3. *Péter napa meggyógyítása*. (Márk 1 : 29—31.). A történet maga igen egyszerű. Kidolgozandó a vendéglátó ház népe, melynek épen asszonya beteg, a beteg asszony bánata, aki nem tud szolgálni Jézusnak, a Péter nyíltsága, mellyel feltárja Jézus előtt a nehézségeket, Jézus azonnal megérti a helyzetet, visszaadja az asszony egészségét, vele örömet hoz a családra. Jézus itt egy családi kör nehézségei közé van beállítva, amint isteni gyöngédségével segít rajta.

A tanítás alag gondolata, hogy aki a Jézus hatalmát érezte, az szolgálni kíván neki. A tanítványok őszintén fordulnak Jézushoz, ki tőlünk is azt kívánja, hogy őszintén beszéljünk vele a legkisebb hibánkról vagy bajunkról is. Milyen dolgokról szoktál te beszélni Istennel! Elmondod-e neki apró kérdéseidet? Isten azt kívánja, hogy olyan őszintén mondd el, mint a gyermek atyjának ez az igazi bizalom jele. Aztán szolgálni kell neki. Mivel szolgálhatok én Jézusnak? Kötelességeim elvégzésével, engedelmességgel, szeretettel. De ezenkívül is *mindenemet* Istennek kell adnom. Ki tudná megvonni magától a zsebpénze egy részét, hogy neki adja. Isten mi mindent ad nekünk, minekünk is adnunk kell az ő országa terjesztésére. Az adakozás gondolatának kiemelése. Örömmel, hálával adni Istennek. (E leekénél alkalmunk nyílik a gyermekek adakozásra való hajlandóságát kipróbálni tényleges adományok gyűjtésével.)

Aranymondás : Zsid. 10 : 22. a. *Ének* : 226. dics. *Kis biblia* : II. Móz. 3 : 12. Luk. 8 : 1—3. Máté. 6 : 1—4.

4, *A beteg gyermek.* (Márk. 9: 14—29.). Az elbeszélésben az atya kétségbeesése, a tanítványok szégyenkezése domborítandó ki, akik megszegyenülve állanak a gúnyolódó farizeusok s az ellenséges indulatúvá lett nép között. Azt hitték, könnyen meggyógyíthatják a gyermeket, de nem voltak képesek rá. Miért? Erre a Jézus utolsó szavai világítanak, nem Isten dicsőségét keresték, hanem a magukét. Különösen vonzóan lehet elbeszélni a gyermek betegségét és gyógyulását.

A *tanítás* alapgondolata az, hogy a mi hitünknek alázatosnak kell lennie s az életünk teljes odaadásával kell teljesednie. A *könyörgés*: Istennel való állandó táplálkozás, *böjtölés*: az életünk teljes odaadása Istennek. Gyakorolni magunkat a lemondásban, a test fölötti uralkodásban. Milyen alkalmak vannak erre a gyermek életében. Próbáljon egy nap lemondani valamiről, amit szeret elvégezni valamit, ami unalmas. Játék, élvezet, nyalánkság, olvasás kísértése. Számoljon be arról, hogyan tudta azt leküzdeni. Mindennap egy alkalmat keresni erre. Rávenni a gyermeket, hogy amit legjobban szeret arról mondjon le egyszer Istenért. Erre a hit ad erőt, és ez az igazi hit bizonyítja.

Aranymondás: Márk. 9: 23. b. *Ének*: 272. dics. *Kis biblia*: I. Kor. 9: 24—27. Máté 6: 5—18.

5. *Összefoglalás.* A fenti négy történet ill. aranymondásokban kifejezett alapgondolatai alapján: Milyen hittel közeledem Jézushoz? *a)* Rendíthetetlen hittel, mely semmitől sem fél, az adja az életem bátorságát. A ker. ember nem ijed meg semmitől, mert tudja, hogy nem történhetik vele semmi Isten akarata nélkül. *b)* Biztos hittel, tudom, hogy velem van, közel-létét keresem és gyakorlom az imádságban, munkámban is ő van velem. *c)* Szolgálatra kész, áldozatos hittel, mert mindenneműt neki adom át, tőle vettem, az ő szolgálatára szánom. Imádkozom, hogy segítsen minél áldozatkészebbnek lennem, és hogy minél jobban szolgálhassam őt. *d)* Odaadó hittel, mely által egész életemet neki adom át. Igyekszem, hogy ő uralkodjék az életem felett, megtagadom magam, hogy az övé lehessenek.

Példák az előbbi történetekből, ezenkívül Pál apostol, Luther Márton élete, bátorságuk, biztonságuk, áldozatos és lemondó hitük jellemzése. Esetleg más példák.

Aranymondás: Márk. 9: 24, b. *Ének*: Ismétlése a fentieknek.

b) Történetek Jézus életéből.

1. *Keresztelő János születése.* (Luk. 1 : 5—25, 57—66.). Az elbeszélésben közömbösítjük Zakariás és Erzsébet egyszerű életét, vágyukat egy gyermek után, Zakariás meglepetését az angyal üzenete hallatára, melyet nem képes elhinni. Kiemelendő az angyali ígélet a gyermek felől, benne a Keresztelő János később látható jelleme van leírva. A névadás és Zakariás megszólalásának jelene igen kedvesen használható fel. Az egész történet keleti csodálatosságával, szín pompájával egyike a legjobban felhasználhatóknak.

A tanításnál alapgondolat, hogy Isten nagyra szánta Jánost, arra, hogy Jézus útkészítője, az ő prófétája legyen. Erre figyelmet bennünket a születésével kapcsolatos történet is, a neve is, mert ennek jelentése ez : Isten kegyelme, az angyal szava, s Zakariás éneke. Milyen boldog lehetett Zakariás, hogy ilyen gyermeket adott neki Isten ! De nemcsak Jánost, mindnyájunkat arra hívott, hogy prófétái legyünk neki, az ő útjának készítői. János erre a pusztában készült, nekünk is előkészület kell, készülünk alázatossággal, engedelmisséggel, gyakorolva, hogy csak Istent szeressük. Elhívott a mi körünkbe. *Prófétának* : aki Isten akaratát hirdeti : Hogyan hirdetjük ? Hogy készítjük az útját ? Milyen akadályokat kell elmozdítani a magunk lelkében ? Otthon mi az akadály, hogy Jézus hozzánk jöjjön ? Mi a legközelebbi kötelességünk efelől ? Krisztusnak be kell vonulni életünkbe.

Aranymondás : Luk. 1 : 76. *Ének* : 248. dics. *Kis biblia* : I. Sám. 1 : 22, 26—28. 3 : 1—10.

2. *Jézus a templomban.* (Luk. 2 : 41—52.). A történetben kiemelendő a gyermek Jézus vágyakozása a templom — minden szent és drága dolog középpontja — után. Az út fáradalmi, mialatt a templomról gondolkodik. Csodálkozása azon, majd vágya, hogy még egyszer lássa. A szülők aggodalma, keresése. A Jézus feleletében nincs szemrehányás, vagy vád. egyszerű csodálkozás. Jézus a templomban nem tanított, csak kérdezett és felelt. Amit mondott, Isten iránti szeretet és vele való kapcsolat sugallta, azért volt új hallgatóinak, „Engedelmes vala nekik” ; „növekedett testben és lélekben” stb. fontos mozzanatok.

A tanítás kiemeli, hogy Jézus földgának tartotta Isten

dolgaival foglalkozni. Ezután is mindig azzal foglalkozott: Isten akaratát kereste és teljesítette. Azért általa találjuk meg mi is Istent. Aki Istenben él, másokat is oda vezet. Hát mi mit tartunk legfontosabbnak? Hogy foglalkozunk mi Isten dolgaival? Gondolkozni róla, beszélgetni róla, keresni azt a bibliában! Jézus engedelmes volt a szüleinek. Isten dolgaival csak az tud foglalkozni, aki engedelmes azok iránt, akiket Isten neki adott. A rossz és engedetlen gyermek nem kedves Isten előtt, akárhogy kedvében akar is járni. Beszélnünk kell a templomról, rajzoljuk és rajzoltassuk le annak részeit, hol, melyik rész volt az, ahol Jézus a tudósokkal beszél.

Aranymondás: Luk. 2: 49. b. Ének: 84. Zsolt. Kis biblia: Ján. 16: 27—32., 18: 37. Luk. 19: 10.

3. *Keresztelő János és Jézus.* (Luk. 3: 21—22; Ján. 1: 19—34.). Ez a lecke egyik része a Ker. János jelleme kidolgozásának, egészében egy másik lecke fogja azt adni. Itt a János alakját rajzoljuk meg, a pusztai predikátorét. Hogyan várja az embereket, hogyan él. Miről predikál? Kik mennek ki hozzája, (katonák, vámszedők, farizeusok stb.) mit tanácsol nekik? Mit gondolnak róla? Megkérdézik arról? Ő maga is várja a Messiást. Tudja, hogy el kell jönnie. Nézi azok közt, akik hozzá jönnek. Egyik sem az. Egyszer meglát egy férfit. Királyi tekintetű. A többiek lesütötték a szemüket János előtt, ez előtt Jánosnak kell lesütni. Ebben nincs bűn. János leborúl előtte: „neked kellene megkeresztelned engem“, vonakodik, de meg kell keresztelnie. S akkor meglátja, ki Jézus!

A tanítás alapgondolata, hogy János felismerte Jézusban Isten fiát. Miről ismerte fel? János legnagyobb volt az emberek között Isten előtt, de megérezte, hogy Jézus nála is nagyobb. Nincs benne bűn. Itt meg kell éreztetnünk a gyermekkel Jézus nagyságát. A mi bűnösségünkkel szemben ő tiszta, szent, Isten küldötte, képmása. És ez a tiszta, szent, magára vette a mi bűneinket. Megkeresztelkedett, pedig nem volt szüksége rá, azért, hogy hasonló legyen hozzánk. Milyen nagy szeretettel kell ragaszkodnunk hozzá, aki így szeretett minket, s meghalt értünk.

Aranymondás: Ján. 1: 29. b. Ének: 46. dics. 1—2. v. Kis biblia: Zsid. 4: 15—16.

4. *Jézus megkísértése.* (Luk. 4: 1—13.). A történetet egy-

szerűen beszéljük el. Minden színezés, különösen magyarázó színezés, itt csak érthetlenné teszi a történet magvát.

A tanításnál arra fordítjuk a gondot, hogy a kísértés gondolatát a gyermek *tapasztalatilag* megértse. Tehát nem emberekről beszélünk neki, hanem a saját életéből szemléltetjük. A kísértés az, ami Istentől s attól, amit Isten ránk bízott, el akar téríteni. A három fokozatot már a gyermek is láthatja a saját életében, de legjobb, ha általában a kísértésről beszélünk s e formákhoz nem ragaszkodunk. Adjon számot a gyermek magának arról, milyen kísértésről tud a saját tapasztalatából, s ez esetekben úgy védekezünk, ha mindent kiverve az eszünkből Isten azon parancsára gondolunk, amely akkor áll előttünk, s Istenhez fordulunk a gonosz ellen.

Aranymondás : Máté 6 : 13. a. *Ének* : 279. dics. *Kis biblia* : Jakab 1 : 2—12. II. Tim. 4 : 7—8.

5. *Összefoglalás*. A történetek középpontja, s célja, hogy a gyermek lelkében és életében felelni tudjon erre a kérdésre: Mit tart ő Jézusról? Keresztelő János az ő útkészítője volt, a templomban látszik Jézus odaadása Isten iránt, János keresztiségével alávetette magát Jézus Isten akaratának, a kísértések nem tudták elteríteni őt útfaról. *a)* Éretlem jött, hogy ezt a hirt vigyem másokhoz. *b)* Istennel kapcsol össze, s az életemet teszi Isten által áldottá. *c)* Megalázom magam előtte felismerem az én Uramnak, Istenemnek, *d)* csak neki akarok szolgálni csak őt imádni. Az övé akarok lenni egészen. Fogadást teszek, hogy igyekezni fogok engedelmessékedni neki mindenben. Imádkozom Isten erejéért, hogy megállhassak mellette, keresem az alkalmat, hogy áldozhassak érte és neki adhassam, amim van (adakozás).

A szemléleti anyagot itt a tárgyalt történetek adják.

Aranymondás : Hiszek Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, mi Urunkban.

Ének : a fentiek ismétlése.

GYÜLEKEZETI MUNKA.

PÁSZTORÁCIÓ.

BELMISSZIÓ.

A belmisszió tartalmának összefoglalása.

a) A belmisszió viszonya a többi tevékenységi ágakhoz.

„Az Út” szeptemberi számában 5 cikkben tárgyalattott a belmisszió viszonya az egyház többi tevékenységeihez. Ezek a fejtegetések mind arra az eredményre jutottak, hogy a belmisszió úgy az adminisztrációval, mint a pásztorációval, úgy az ígehirdetéssel, mint a katekhesissel a legszorosabb viszonyban áll.

Most, mikor arról van szó, hogy általánosságban mutassunk reá arra a viszonyra, mely a belmisszió és az egyház más tevékenységei között áll fent, szükségesnek látszik e kétféle tevékenység közötti határvonalat megvonni, hogy világosan álljon mindenki előtt, hogy a belmisszió nemcsak egy módszer, amelynek alkalmazása által bármely tevékenységi ág belmisszióvá változhatik, hanem e gyűjtő név alá: belmissztó, többféle és a többiekől határozottan különböző, a többiek által nem helyettesíthető tevékenységek foglaltatnak.

Az egyház eszményi értelemben véve a szenteknek közössége, akik bírják az üdvöt. Az egyház eme állapotában belmisszió nincs, mivel nem szükséges. A misszió itt csak külmisszió lehet, azaz az üdvközösség kifelé való tovább terjesztésére irányuló tevékenység. Az egyház összes tevékenysége befelé a létező állapot hiánytalan fentartására törekszik. E törekvésének megvalósítására szolgálnak azok a tevékenységek, amelyeket adminisztráció, ígehirdetés, pásztoráció és katekheis névvel szoktunk megjelölni. Az adminisztráció a szervezet zavartalan működését biztosítja, az ígehirdetés a létező és az eszményi állapot állandó azonosságát ellenőrzi, a pásztoráció a közösség arra rászoruló tagjainak gondozása, a katekheis pedig az egyházba beleszületett új nemzedéknek a közösségbe való belenevelése.

A belmisszió szüksége abban a mértékben nyomul előtérbe, amely mértékben a létező állapot a kellőtől eltávolodik és ez az eltávolodás, mint orvoslásra váró beteges állapot, tudatossá válik. Az eszményitől való ez az eltávolodás öntudatlan, nem szándékos, mert különben szakadásra vezet. ennél fogva lassu, egy ideig észrevétlen folyamat, amely főként abban áll, hogy a közösséget alkotó egyesekből kivesz az a szellem, amely eredetileg a közösséget létrehozta és a lelki közösség szervezeti közösséggé válik. Ez az eltávolodás azért észrevétlen, mert hosszú ideig nem nyilvánul meg külső tünetekben, mint amilyen pld. az úrvacsorától való elmaradás vagy a közös istentiszteletek elhanyagolása. Minél kifogástalanabban végeztek adminisztráció, ígéretelés stb., annál később mutatkoznak eme külső jelek. És ezeknek meg nem létében a veszedelmet nagyon nehéz észrevenni, mert a tevékenységek mind a tömegekkel dolgoznak s így a bajt csak akkor veszik észre, mikor e tömegek megrikkulnak.

Hogy az egyház önfentartási tényeként a belmissziói munka meginduljon, ahhoz az szükséges, hogy mindez tudatossá legyen és az egyház rájőjjön arra, hogy azokkal a tevékenységeivel, amelyek által eddig magát fentartotta, nem tud elérni az eltávolodottakhoz és pedig annál kevésbbé, minél távolabb jutottak. Mit ér az ígéretelés, pásztoráció, katekheis adminisztráció azokra nézve, akik nem járnak templomba, akikről tudomásunk sincsen? Gondoskodni kell módról, alkalomról, amelyeknek segítségével az egyház elérjen ezekhez a lelkekhez avégből, hogy bennök az eszményitől való eltávolodás tudatát, az eszményi után való vágyakozást felébressze és az eszményihez való eljutást lehetővé tegye. E gondoskodással megindul a belmisszió és pedig annak annyiféle ága, ahányfélék az okok, melyeknek megszüntetése, kiküszöbölése a bajokat orvosolhatja.

Az egyház egyéb tevékenységei és a belmisszió között tehát általánosságban az a viszony, mint a táplálék és az orvosság között: az egyik a fentartást és a természetes növekedést, a másik a gyógyítást, a megmentést szolgálja. Miként az orvosság milyensége meghatározza a táplálékot is, aként van befolyással a belmissziói munka a többi tevékenységi ágakra, de mindig a viszonyosság alapján. Mert amiként olyan orvosságot huzamosabban alkalmazni nem lehet, mely a táp-

lálkozást kizárja, akként meg nem engedhető, veszedelmes az olyan belmissziói munka, mely a többi tevékenységi ágakra nem tekint. Ezért hangsúlyozzuk, hogy a belmissziói munkát maga az egyház kell, hogy vezesse.

A belmisszió az egyháznak az a tevékenysége, mellyel megkeresi és megmenti az elveszetteket. Mindenütt, ahol öntudatos munka folyik, ebben a törekvésben segítőtársai kell hogy legyenek a többi tevékenységek. Tehát csak segítői és nem helyettesítői, miként a legintenzívebb belmissziói munka sem teheti feleslegessé akár az adminisztrációt, akár az ígehirdetést vagy katekhesist. De meg kell jegyezni, hogy az egyház összes tevékenységei közül az elsődlegesek nem a belmisszió tevékenységei, hanem a többi munkaágak, melyek nélkül az egyházat éppen úgy nem lehet fentartani, mint a szervezetet táplálkozás nélkül. Ezeket a tevékenységeket soha semmiért elhanyagolni vagy éppen elhagyni nem lehet. De mindaddig, amíg a létező és a kellő egymást nem fedik — tehát a látható egyházban — a belmissziói munka nélkülözhetetlen.

Gönczy Lajos.

b) *A belmisszió egyéni és intézményes módszerei.*

Ha még ma is azokat a régi kényelmes és pazarló időket élők, amelyek a világháborúval lezárultak, akkor a fenti kérdésről egy szép, kritikailag alapozott, valóban tudományos akribiával kidolgozott értekezésnek kellene itt, e folyóirat hasábjain megjelennie. Igaz, hogy akkor én, mint nem „gyakorlati theologus” ehhez a kérdéshez, mint „gyakorlati theologiai problémához” nem nyúlnék hozzá. De *ma!* ma elveszett és megzárult minden theologus, aki a nagy gyakorlati érdekek szorongató és kényszerítő hatalma alól kivonja magát. Tehát szívem szerint és lelkiismeretem szerint jogosítva vagyok a fenti kérdésről, ha nem is értekezést, de vallomástételt írni.

A *belmisszió* fogalma nemcsak a mi magyar protestántizmusunk közgondolkodásában, de általában az egész világ-protestántizmusban egy rendkívül határozatlan és elásztikus tartalmú fogalom. Mivel azonban sem a hely, sem az idő nem alkalmas kritikát végezni, egyszerűen jelzem, hogy én mit értek *belmisszió* alatt.

A *belmisszió* fogalmát mindenekelőtt determinálni kívánom így: *egyházi belmisszió*. Lehetséges a *belmisszió*nak más formája is, azonban a magyar protestántizmusra nézve egyedül az *egyházi belmisszió* bír reális életerővel és reá nézve minden más formájú *belmisszió* illuzórius.

Az *egyházi belmisszió hatásterülete* tehát az *egyház*,

munkásai: az egyház presbiterei (pásztorai, mesterei, doktorai) és hívei, a belmisszió *célja*: az egyház által sajátosan megévangéliumi keresztyénség eleven élethatalommá fokozása, sajátos *jellege*: az egyház karjainak a templomon és az iskolán túlra való kinyújtása és tevékenységeinek a lehető megsokszorozása és végül a belmisszió *motivuma*: az egyház önmagával és eredményeivel való örök elégedetlensége.

A belmisszió tehát fogalmi alkatában nem valami egészen új és nem valami varázsszer, amelyből csak ki kell venni egy csipetnyit és beleoltani a gyülekezetek testébe, hogy azok márholnapra megújuljanak, mert a „*belmisszió*” nem *automatikus* hat, hanem csak a Jézus Krisztus által misszionált, szüntelen megújulásban élő és a hitbuzgóságban és szeretetben találékony lelkek, szüntelen tevékenységei által. A novum tehát a belmisszió fogalmában az, hogy a differenciált társadalmi életnek megfelelően, differenciáltabb tevékenységek és munkák által kell meghódítani az elidegenedett, a közömbössé, hideggé, aluszékonnyá vált *egyháztagokat*, folyton inkább elmélyíteni az egyházhoz hűséggel ragaszkodó *egyháztagok* lelki életét, folyton lángolabb szeretettel melengetni az elhagyottakat, a betegeket, felemelni az elesetteket, kimenteni a kárhózatból a bűnnel terheltet. Meg kell olajoznunk, az evangéliumi protestáns keresztyénség olajával, egyházunk egész élő gépezetét úgy, hogy annak ne csak egy-két kereke forogjon lomha lustasággal, hanem fényesen, villogva dolgozzon egész finom szerkezete, sőt az újabb szükségek szerint újabb és újabb irányú részek, kerekek beiktatása által mind különfélebb munkák elvégzésére váljon alkalmasabbá.

Az egyház belmisszió célja tehát nem az, hogy sokakat megtérésre készítsünk, hanem sokkal szerényebben az, hogy *egyházunk* cseléideit arra vezessük, hogy önként az élő Isten színe elé álljanak, hogy önként adják oda magukat az élő Istennek, hogy Ő Szent Felsége elvégezze a lelkükön, örök dekrétuma szerint, a maga üdvözítő munkáját. Az egyházi belmisszió tehát, továbbá, színlén szerénységgel, nem lehet lélekalászat, mert Isten nem akarja, hogy az egész világ egy egyház birtoka legyen, hanem azokat, akik lélek es jog szerint a mienk, azokat a *magunk módján* az Isten tulajdonává tegyük. Az egyházi belmisszió tehát minél inkább a *hitbuzgóság* munkája, annál inkább az egyház területére kell szorítkoznia s csak mint a *könyörülő szeretet* munkája nyúlhat ki az egyház határain túlra. — Ezzel jeleztük a belmisszió fogalmát, a magunk módján, most tehát látnunk kell annak *egyéni* és *intézményes módszereit*, vagyis azokat az eljárásokat és magatartásokat, amelyek a belmisszió munkáját *öntudatos*sá teszik.

I.

Hogy a belmisszió munkája mennyire nem valami feltétlen új panacea, különösen akkor tűnik szemünkbe, ha annak

egyéni módszereivel foglalkozunk. A belmisszió ugyanis egyéni módszereiben nem egyéb, mint a régi jó néven cura pastoralisnak nevezett munka, azzal a különbséggel, hogy munkásai nem csupán a minősített lelkipásztorok és másodsor *határozottabb* a programjuk, mint a sokszor sok mindenféle kedvtelést rejtegető cura pastoralis.

A belmisszió *egyéni* módszereiről beszélve mindenekelőtt az egyháztaggal való személyes érintkezés módjaira gondolok. Az egyház belmissziói munkásainak (lelkipásztornak, tanítóknak, és presbitereknek) minden alkalmat meg kell ragadni és minden alkalmat meg kell adni a személyes érintkezésre. Ez a személyes érintkezés történhetik intézményes keretek közt is, mint pl. a presbiterium által megállapított rend szerint folytatott lelkipásztori és presbiteri *látogatások* által. Ezeknek a látogatásoknak azonban minden esetben olyannak kell lennie, amely az érintkezés *közvetlenségét* biztosítja és megőrzi. Ezért pl. lelkipásztori látogatásnál a lelkipásztornak nagyon kell vigyáznia arra, hogy csak olyan presbiter kíséretét vegye igénybe, aki legalább is sejtelemmel bír az ilyen látogatásoknak missziói céljáról és természetéről, nehogy egyfelől jelenlétével a látogatás közvetlen melegségét kizárja, vagy pedig a beszélgetés folyamán a társalgást mindinkább elterelje a tulajdonképeni tárgyról, tehát nehogy a segítőtárs szerepe helyett a kerékkötő szerepét játssza.

Másodsor ilyen intézményes keretekba gyülekezeti tagokat való személyes érintkezésre, különösen városon, de falun is igen fontos, bizonyos időpontnak a pontos betartása, amikor mód és alkalom kínálkozik a gyülekezeti tagok számára arra, hogy a lelkipásztorral bizalmasan egyenesen négy szemközt beszélgethessenek. A külföldi egyházak gyülekezeteiben a lelkipásztorok fogadóórákat tartanak, ami nem azt jelenti, hogy csak akkor állanak szóba híveikkel, hanem azt, hogy akkor biztosan otthon kapják, tehát akkor biztosan számíthatnak az atyai, vagy testvéri meghallgatásra. Ezeken az intézményes alkalmon kívül sok-sok alkalom van az *egyéni belmisszió* üzésére.

Ezeknek az előrebocsátása után térjünk át a belmisszió egyéni módszereinek a tárgyalására. És ide vonatkozólag minde- nekelőtt állapítsuk meg azt, hogy a személyes érintkezés folyamán üzött misszióban az első a *bizalomébresztés*. Minčaddig egyetlen szavunk és egyetlen cselekedetünk sem használ semmit, senkivel szemben, a míg magunkkal szemben bizalmat ébreszteni nem tudunk. A bizalom az a vezeték, amelyen át a szívek villamos árama: a szeretet, a szívek közt támadt körben kicserélődik, ami lehetővé teszi az egymást megértést, tehát ami utat készít akár a vigasztalásra, akár az építésre, sőt a szeretetmunka és szeretetadomány nem *puszta*, de *lelki áldást* hozó elfogadására. És ennek a bizalomébresztésnek minden egyes esetben helye van, tehát ajtóstól rohanni a házba soha-

sem szabad, vagyis in medias res venni valamely súlyos bűnnek, vagy esetnek, vagy valamely nagy csapásnak, vagy valamely személyesen érdeklő nagy lelki kérdésnek a tárgyalását soha sem lehet. Hogy mik ennek a bizalomébresztésnek az egyéni feltételei azzal itt nem foglalkozom, csupán érintem, hogy az erkölcsi korrektségen túl az egyéni *hitbizonyosság*.

A bizalomébresztés egyes lépéseit illetőleg azt kívánom megállapítani, hogy itt nem használ semmit, sőt rendkívül sokat árt a sok *beszéd*. Agyonbeszélni az embereket, az a legbiztosabb megölője minden egyéni belmissziónak. Ellenkezőleg, ha egyszer megnyílt előttünk valamely lélek, akkor a *türelmes végighallgatás* a következő legbiztosabb sikerre vivő egyéni belmissziói módszer.

Valamely léleknek türelmes és tegyük hozzá, szeretetteljes végighallgatása folyamán bele kell helyezkednünk továbbá az illetőnek a lelke mélyébe, hogy az ő ügye a mi ügyünk legyen annyira, hogy ne csak fejcsóválással, vagy az „Óh, óh” rebesgetésével fejezzük ki részvételünket az illető lelki ügyében, hanem tudjuk átélni azt, ami a szíven fekszik s ennek következtében *önként támadjanak fel bennünk azok a lelki áldások, amelyeket magunk vettünk az Istentől s így önként és természetesen hulljon a lelkünkbe a vigasztalás, a biztatás, vagy ha kell a testvéri intés. Ha azalatt, amíg valamely testvérünk lelke szól hozzánk, mi a megfelelő válasz felett gondolkozunk, akkor a legbiztosabb úton vagyunk a sikertelenség felé. Csak a komoly, együttérző, alázatos testvéri részvét folyamán szólal meg a szívről és szavunkon át lstennek. Lelke s ontja a missziónt és a misszióntól lélekre a maga áldásait.*

Az egyéni belmisszióban a bizalomébresztésnek a *bizalomadással* kell párosulnia. Nemcsak elfogadni, de teljes szívvel nyújtani oda a magunk bizalmát is, ennek a két módnak kölcsönösnek kell lennie. Érezniök kell a lelkeknek azt, hogy nem titkos indokok után fürkésző szem néz rájuk, hanem nyílt, őszinte testvérek simogató és könnyező gyermekszeme. Még ha kitésszük is magunkat a becsapás lehetőségének, akkor sem szabad egyetlen léleknek is a megnyilatkozását bizalmatlanul, gyanakodva, titkos szándékokat kutatva fogadnunk, mert ezzel a magunk lelkében okozunk olyan kárt, amely érzékenyen befolyásolja missziói magatartásunkat. Sőt, ha rajtakapunk valakit, hogy lelki ügyek ürügye alatt valamely ezeken kívül eső érdekekben fárad, akkor sem szabad egy pillanatra sem azonnal visszautasítólag vagy fölényeskedve viselkednünk, hanem az elfedező szeretet melegével gyógyítani a kóros lelket.

Minden eddig érintett módszereknek a végső feltétele az *alázatos testvéri közeledés*. Nem a finomkodó nyájas és kedveskedő, de a keresztyénsége nagy kincseinek, javainak önérzetes tudatában élő lélek alázatossága az, amiről itt szó van. Tudatában van annak, hogy mit bír, de azt is tudja, hogy mi min-

denben fogyatékos, tudatában van Isten kegyelmének életére való kitöltetésének, de azt is tudja, hogy ebben maga értelmetlen, egyszóval a belmissziói magatartásban nincs helye semmiféle öngazságosságnak, önteltségnek, semmiféle bírói székben ülő feszengésnek, fölényeskedésnek, a keresztyén életben kiváltságos illetékeséggel való dicsekedésnek. Aki másokat misszionál megteljesedett szive örömeiben, annak éreznie kell alázatosan, hogy maga is részese annak a nyomorúságnak, bűnnek, gyöngeségnek, amelyből testvér-lelkeket akar kiszabadítani, mert ellenkezőleg lehet ugyan „főpap“, de nem misszionárius.

II.

A belmisszió intézményes módszerei már egészen újkeletűek, sajátosan „belmisszióiak“.

A belmisszió kifejezetten intézményes módszerei: a *vasárnapi-iskolai*, a *bibliaköri*, a *családiistentiszteleti* és a *konferenciái módszer*.

A *vasárnapi iskolai* módszer nem csupán a gyermeki lélekhez való alkalmazkodásban áll a tanítást és a kérdezést illetőleg, hanem a *naiv őszinte, boldog és derült gyermeki lelkület felöltözésében* s akiből ez hiányzik az a vasárnapi iskolai tanítás módszerének titkát soha sem fogja megtanulni. A vasárnapi iskolai tanításban használt módszer egyes lépéseit olvasd „Az Út“ V. évf. 1923. 6—7. számában.

A *bibliaköri* módszer lényegileg abban áll, hogy a Jézus Krisztus evangéliumának szeretete által összekapcsolt lelkek közös testvéri erővel összefognak, hogy hitüket és Krisztusban való életüket Istennek a Szentírásban adott kijelentése által mélyítsék és gazdagítsák és pedig olyan módon, hogy a testvéri szeretet melege által teremtett családias légkörben a *Szentírás olvasása és tanulmányozása által nyert szent tapasztalataikat és élményeiket azon frissességükben és elevenségükben közlik egymással*. Tehát a hangsúly a Szentírás közös tanulmányozása által nyert kijelentésnek és tapasztalatoknak az azonnali személyes közlésén és személyes bizonyágtételén nyugszik. A Szentírás tanulmányozására való előkészület éneklés és imádkozás által történik. Az imádkozásnak itt egy spontán feltörő dicséretmondásban, vagy hálaadásban, vagy bűnvallomásban kell állani, a hosszabb kérés imádságnak a Bibliatanulmányozás és bizonyágtétel után kell következnie, amelynek pedig magába kell foglalnia minden nagy ügyért, minden testvéri közösségért, vagy egyes testvérekért való könyörgést, amelyek és akik szívékhöz közel állanak és Isten országával viszonyban vannak. A Biblia-olvasás módszere nem tartozik most ide, azonban alkalomadtán külön megbeszéljük.

A *családiistentiszteleti* módszer azt követeli, hogy az imádkozásban és a rövid építő bibliamagyarázatban az illető családi közösség szükségéit és bajait tartsunk szemünk előtt, azo-

kat vigyük Isten elé, hogy azok által nyerjünk Istentől áldást és békességet. Itt a családfő, vagy annak helyettese, mint a családi közösség papja és reprezentánsa végzi az imádságot és az Irásmagyarázatot, tehát e módszer szerint megbeszélés és bizonyágtétel nincs a míg az istentisztelet az utolsó imádság és éneklés által befejezést nem nyer. Természetesen az egész istentiszteletnek rövidnek kell lennie. Ha vége van, akkor az idő és alkalom szerint megindulhat egy szabad társalgás a nyert hatások felett.

És végül említsük meg a *konferenciai módszert*. Keresztyén egyházi közéletünk ébresztésének és megújításának egyik leg-több áldással bízható eszköze. A keresztyén egyházi konferenciának tárgya minden kérdés és minden ügy, ami a keresztyén egyházi közösségre vonatkozik.

Ez a módszer egyesíti az igehirdetés és előadás módszereinek minden előnyét. A konferenciai beszédnek minden mozzanatában egyformán felvilágosítónak, meggyőzőnek és lelkesítőnek kell lennie, úgy azonban, hogy a *személyes bizonyosság* lüktessen végig az egészen. Az élet- és a világmagyarázat legmagasabb szempontjainak az Igéből nyert tapasztalatok által kell érvényesülniök és hatniök. A konferenciai beszédnek továbbá teljesen *szabadnak* kell lennie, amennyiben nem a formája, hanem a benne kifejezett tapasztalatok és gondolatok által kell hatnia. Ez a szabadság azonban nem szabad, hogy abban nyilvánuljon, hogy szeszélyes kapkodással forogjon egy pont körül, hanem *haladnia kell határozottan* konkrét célja felé, tehát, ha nem is formásnak (aesthetikai értelemben), de szerkezetesnek és kompaktnak kell lennie (logikai értelemben).

A konferenciai módszer lényegéhez végül hozzátartozik a megbeszélés, amelyet *vezetni* kell, hogy a tárgykör határai megőriztessenek és a konkrét cél domináló szerepét el ne veszítse.

A konferenciákra vonatkozólag egyebekben olvasd „Az Út” V. évf. 1923. 4. számát.

Íme! ezekben jelezhettem a belmisszió legfontosabb módszereit inkább pszichológiai gyökereikben, mint tehnikai-logikai alkalukban.

T. S.



TUDOMÁNY — VILÁGNÉZET

A keresztyén hit és a történelem,

(Székfoglaló beszéd, elmondott a kolozsvári ref. theol. fakultás 1923. szept. 6-án tartott beiktató ünnepélyén.)

(Folytatás.)

Ezen vallásos tapasztalatból kifolyólag lesz Krisztus, aki számunkra a mi belső életünkben isteni kijelentéssé vált, isteni kijelentés a történelemben is. Mi a történelemhez kapcsolódunk. Nem egy magasztos eszme ragadott meg, hanem igenis egy az emberi világban fellépő, mint történelmileg előállott személyiség. A Krisztus által való váltságunk tapasztalata — amennyiben minden földiség és időiség felé való emelkedés, váltság, mivel egyidejűleg a bűn, halál és kárhozat fölé is emelkedünk — oly alappá lesz, mely által a Jézus Krisztusban való isteni kijelentést a történelemben megérthetjük.

Tehát nem hiszünk a csodában általánosságban, nem a csodának a történelemben való lehetőségeiben általánosságban, a csodát csak törhetetlen összefüggésbe hozhatjuk saját megtérésünk, a Krisztusban való istentapasztalatunk csodájával. Az ujjászületés csodájának megtapasztalása nélkül a csoda lehetőségében való hit csak egy hiányosan megalapozott elméleti meggyőződés. Ezen tapasztalat fényében tanuljuk meg a természetet, az embervilágot és a történelmet, mint egységet ismerni, amelynek ősalakja Isten. Ezen fényben az egész történelmet a Jézus Krisztusban lett kijelentésben összpontosítva látjuk. Krisztus lesz a történelem középpontja. A keresztyén hit álláspontjáról egyáltalában nincs történelem Krisztus nélkül, mint középpont nélkül, lehetnek történelmi fragmentumok, de Krisztus nélkül hiányzik az az egységes kapocs, ami ezen fragmentumokat egységbe összehozza.

Ezzel elvileg is el van intézve a kérdés: vajjon a történeti Krisztusban való hitünk nem hoz-e bennünket ellentétbe az általános történeti szemlélődéssel?

Régebben az egyház a maga megszentelt történetével

egészen elszigetelve állt a profán világban. A reformáció, amely Jézus személyét és művét helyezte a középpontba és ezzel Istennek a Krisztusban lett történeti kijelentését ismét teljes érvényre juttatta, lerombolta a falat, amely a szent egyháztörténetet a profán világ történetétől elválasztotta és így a keresztyén vallást a történeti vallások láncolatának egy tagjává tette.

Igy kezdette az ember a Szentírást kritikailag vizsgálni. Azt kérdezte magában, miképen lehet egyáltalában egy olyan történet, mint a Jézus története, amely sok évszázaddal ezelőtt játszódott le és ezáltal minden módon keveredhetett legendai és mihthosi elemekkel a hit alapja, míg Lessing ismeretes szavaival az esetleges történeti igazságokról, amelyek nem képezhetik örök észigazságok alapjait, megmutatta a racionálistáknak az utat egy változhatatlan észvallás felé.

Tudjuk miképen vetett végett az idealistikus filozófia a felületes racionalizmusnak. Csak Kant, Fichte Schelling és Hegel neveit kell felemlitenünk, hogy megértsük, miképen fogott végre fel az ész oly belső törvényül, amely a történet felett uralkodik és amelyben az logikus kifejlődésre jut. Nyilvánvaló, hogy ezen a módon a „történelem“-ből kevés marad meg. Mert a történelem valami más, mint amit a tiszta ész lát benne. A történelem nem engedi magát egy dialektikai schemába szorítani és ha útjain halad egyáltalában nem törődik a mi ítéletünkkel, hogy valami logikus-e vagy sem. Ő halad az ő saját útján. Az értelem csodálkozhatik a tények logikáján eközben azonban ne felejtse el, hogy ő maga helyezi bele a logikát e tényekbe.

Mégis megmarad Hegel ama nagy szolgálata, hogy eltávolította a babonát mely a történelemet a tiszta véletlen területének nézte. Értelmet adott a történelemnek. A történelem területén, mint a természeti folyamatok területén is megvan a causalis feltételezettség. Ezen feltételezettség formája azonban nem a fizikai szükségszerűségé, hanem a szabadságé, amint az az erkölcsi életen belül törvényének megfelelő módon magát kifejezi. Ezzel azonban nem mondtuk, hogy a történelmi folyamat véletlen vagy csupán önkényes volna. Van — amint von Frank mondja, — egy szükségszerű, csak erkölcsileg feltételezett összefüggés, a tényeknek egy logikája, amint az az erkölcsi világban és a váltság faktorai által van megállapítva.

Tehát a válság faktorán keresztül csak a mi Krisztus által való válságunk fényében láthatjuk egységben a történelmet, mint logikai egészet, amelynek talányai véglegesen felfognak olvadni, mint köd a napban. Szabadságunk legmélyebb alapja Isten, akiből mi élünk és akinek szeretete forrásából naponként új erőket merítünk erkölcsi cselekedeteinkre. A világrend az ő akarata, amelynek mi magunkat önként és örömmel alávetjük abban a hitben, hogy ő végre győzedelmet fog aratni.

A keresztyénség tehát számunkra Jézus Krisztus által abszolút vallássá válik. A hit őt a világtörténelem központjába állítja és látja Istenben az Atyát, a világ teremtőjét és a történelem szerzőjét. Az Isten, akit a keresztyénség nekünk hirdet, az az Isten, aki az embereket és a népeket kormányozza az ő örök tanácsa szerint és aki a történelemben az ő szent akaratát fejt ki. Ezzel azonban nem azt mondjuk, hogy mindent ami történelmi területen foglal helyet, rendszerint természeti okokkal akarunk megmagyarázni és azt, amit természeti okokból nem magyarázhatunk meg, Isten közvetlen belenyulásaként magyarázunk, hanem hogy Istent tartozunk gondolni minden történelmi esemény legmélyebb alapjául, aki az egész történelemben akaratát nyilvánítja.

A keresztyén hit adja nekünk az igazi történelmi szemléletet. A tudományos gondolkozás számára a történelmi tények, események magyarázatánál állandóan fennmarad egy megmagyarázhatatlan maradék, amely tulajdonképpen a legnagyobb tényezőt képezi.

Mi igyekszünk a tényeket maguk összefüggésében megérteni, meg akarjuk ismerni a személyeket, akik cselekednek bepillantást akarunk nyerni belső életükbe meg akarjuk világítani motívumaikat. És ha ez nekünk sikerül, ami legtöbbször nem történik meg, akkor elértük célunkat?

Semmiképpen! Csak azt tudtuk meg, ami a felületen fekszik. Azonban a kérdés, miért cselekedett ez vagy az a személy, ezen vagy azon a körülmények közt így és nem másképpen, mert ezeknek és nem azoknak a motívumoknak engedett, amelyek mégis éppen annyira erősen, ha nem erősebben hatnak rá, ez a kérdés felelet nélkül marad. Némelykor még saját magunk számára is talányok vagyunk! Némelykor mást választottunk, mint amit kellett vagy lehetett, és amit tulajdonképpen akartunk is választani. Ha a történelemben mint a természeti

folyamatban, fizikai szükségszerűség uralkodnék, mindenki meglehetősen elég előre megtudná mondani, mi fog történni. Azonban így egyetlen pillanatot sem tudnánk előre megjósolni. Utólag bizonyára láthatjuk a tények logikáját és egész tudományosan tárgyalhatunk felette. De hogy áll ez az azelőttiekre vonatkozólag? Nem várunk-e különösen ma egy személyiséget, aki kaotikus viszonylatokban és körülményekben rendet tud teremteni? Várunk, várunk de valószínűleg hiába. Ki adhat nekünk ilyen személyiséget? Nyugodtan mondhatjuk, hogy a történelem sohasem folyik a mi feltevésünk szerint. Herzl Teodor mindig azon tréfált, hogy sok tudós csak a múltban él és csak azt tudja megmondani, hogy volt régen, én félek, hogy még azt sem tudják jól. Tehát: a múlt legmélyebb okaiban ismeretlen nagyság, a jelen megmagyarázhatatlan chaosz, a jövő határtalan lehetőség, ez a tudományos történetszemlélet, ha nem a hitből fakad. Hit nélkül senki sem foghatja fel a történelmet helyesen. Ha az emberiség kifejlődéséről vagy a történelemben egy célból beszélünk vagy ha a történelemben az eszme önkifejlését látjuk, akkor mindezt nem a történelemből meritettük, mert a történelem gyakran egészen az ellenkezőjét mutatja, hanem egy a történelem kívül álló területről névszerint a hitből. Hogy a tényeket összefüggésükben megmagyarázzuk, a hithez kell folyamodnunk. Minél mélyebb a hit, annál magasabb az álláspont, amelyről a történelmet szemlélhetjük. Valahol a tudományos kutatást áthatolhatatlan sötétség akadályozza, a hit felemelkedik ezen sötétség felé és éneklí a 103. zsoltár költőjével: „Az Úr mennyekbe helyeztette az ő székét és az ő uralkodása mindenre kihat.”

D. J. A. Cramer hon. prof. theol.
Ford. Muzsnai László.

(Folyt köv.)

Nap nap után kapunk értesítést, hogy előfizetőink lapunkat nem kapják meg. Mi nagy súlyt helyezünk lapunk pontos és gyors szétküldésére s így utánna néztünk a panaszoknak megállapítottuk, hogy a hiba nem nálunk van.

Ezért arra kérjük előfizető aait, hogy minden olyan esetben, midőn lapunkat nem kapják meg, reklamálják azt meg saiat postahivataluknál. S ha ez eredményre nem vezetne, jelentsék be hozzánk, hogy minekünk módunkban álljon a panaszok tárgyában megfelelően intézkedni.

Kiadóhivatal.

EGYHÁZI SZEMLE

Az *egyh. ker. belmissziói bizottság* jan. 11-én gyűlést tartott, melyben a bizottság alapvető munkaelvei megbeszélése után a belmisszió egyes problémái kiosztattak a bizottság egyes tagjai között, a következőképen: 1. Népegészségügy: dr. Jancsó Ödön. 2. Szövetkezetek, háziipar: dr. Garda Kálmán. 3. Gazdasági és népjóléti nevelés: dr. Nagy Endre. 4. Iskolán kívüli népművelés; dr. Kristóf György. 5. Szegény-, beteg- és árvaügy: Nagy Lajos. 6. Vas. iskola, gyermekistentisztelet: dr. Gönczy Lajos. 7. Bibliakör, ifj. gondozása: Nagy Jenő. 8. Vall. összejövetelek, templomlátogatás: Tőkés József. 9. Iratterjesztés: Farkas Jenő. 10. Egyházfegyelem, egyháztagság öntudatosága, presb. nevelés és családi istentiszteletek: Hegyi András. 11. Adakozás; Kádár Géza. 12. Vall. nevelés az iskolában: Juhász Albert. 13. Szekták elleni küzdelem: dr. Mátyás Ernő. 14. Cseléd- és tanoncnevelés: ————— 15. Egyházi énekügy: Ferenczi Gábor. A bizottság kimondotta, hogy minden munkágról az illető referens nagy körvonalakban programot készít, azt a bizottság legközelebbi gyűlésén bemutatja. Egyúttal minden szakreferens a neki kiosztott ágban a munkát vezeti, a hozzá a fordulónak tanácsot ad, a munka lehetőségeiről gondoskodik, s a figyelmet az illető problema iránt állandóan ébren tartja.

A bizottság munkája *alapelveit* a következőkben foglalta össze: 1. A bizottságot minden munkakörben egy szempont és cél vezeti: a *Krisztus anyaszentegyházának építése*, s e szempontot a legtávolabb eső ágakban sem engedi figyelmen kívül maradni. 2. A belmisszió munkájának *személyes építő erő*ekkel kell folynia, még akkor is, ha valahol intézményes keretekben helyezkedik el. 3. Nem az egyház kebelébe tartozó és fennhatalósága alatt nem álló *egyesületekkel*, melyek belmissziói célúak, kapcsolatot tart fenn, azokat támogatja minden olyan munkában, mely alapelveivel megegyezik. 4. Munkájában *nem rendeletileg jár el*, hanem a biz. egyes tagjai, vagy a bizottsággal kapcsolatos szervek (e. m. belm. bizottság, előadó) útján arra törekszik, hogy a *lelkészeknek* a munka fontosságát felmutassa, módszerét megismertesse. Esetleg szükséges adminisztrációs ténykedésekre az igazgatótanácshoz felterjesztést tesz.

A további munkához mostmár két dolog kell. Először a *bizottság tagjai részéről*, hogy teljes buzgósággal lássanak hozzá a kérdések ismertetéséhez, a módszerek feldolgozásához, komoly felelősséget érezvén Isten anyaszentegyháza iránt, azután *lelkészeink és tanítóink részéről*, hogy vegyék számba a fenti kérdések tekintetében hogy áll az egyházközségük, iskolájuk, s adjanak alkalmat rá, hogy a bizottság segítségükre mehessen, kérdéseikkel fordulván a belm. előadóhoz.

I.

A napokban jutott el hozzánk a dunamelléki református egyházkerület iratterjesztésének munkaprogramja.

Midőn őszinte örömmel üdvözöljük a testvér Egyházkerület ezen már jól megalapozott intézményét és istenünktől áldást kérünk munkálkodásukra, önkéntelenül felvetődik lelkünkben egy kérdés: vajon minekünk sikerülni fog bár megközelítőleg is, a magunk szegényes iratterjesztését a saját erőnkől kiépíteni?

Mert ha csak erős akarat, lelkesedés és ügyszeretet kell, az nálunk nem hiányzik, de szükséges a lelkeskedő papság, tanárok, tanítók s általában a vallásos és Istenfélő aainak megértő, segítő pártfogása is.

Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, lapunk megelőző számaiban részletesen felfejtettük irányelveinket s így a bizományi raktárak létesítésének a célját is; ezuttal kezét nyújtunk mindazok felé, akik eszméinkkel egyetértve, komoly és erős elhatározással egy szebb jövő eljövételén kívánnak dolgozni, hogy elérhessük azt, miként ne legyen gyülekezeteinkben egyetlen kicsiny hajlék sem, hol a Bibliát és az azzal összefüggő keresztyén építő könyveket ne olvasnák.

Ebben a szebb jövő eljövetele reményében bízva közöljük bizományi feltételeinket.

1. Tekintve, hogy iratterjesztésünk csak a maga anyagi erejére van utalva, csak kisebb mennyiségű könyvet tud bizományba adni és csak rövid időre.

2. Minden hó elsején az eladott könyvek ára beküldendő, mert csak úgy tudunk újakat beszerezni s ez által vállalt kötelezettségünknek minden irányban eleget tenni.

3. Az általunk kiadott, tehát a tulajdonunkat képező művekből 0%-ot adunk jelentkező bizományosainknak. És pedig a kisebb kiadmányokból 10, míg a nagyobb kiadmányokból 20%-ot.

Az általunk is bizományba kapott könyvekből 0%-ot nem adhatunk, sőt a posta- és önköltséges csomagolási díjat is kénytelenek vagyunk felszámítani, azonban ezen készkiadásait joguk van bizományosainknak a könyvek árához hozzáválni s úgy forgalomba hozni.

4. Felsőállításra az eladott könyvek ára, vagy a raktáron levő eladatlan könyvekről a leltár, esetleg az összes bizományba kint levő könyvek azonnal beküldendők.

5. Csak teljesen tiszta és használatlan állapotban levő műveket veszünk vissza.

Kiadóhivatal.

Törzslap *)

vasárnapi iskolai növendékek nyilvántartására.

.....osztály.-i vas. isk.
.....isk. év. csoport.

1. A gyermek neve
szül. ideje, lakása
melyik iskolába jár?

2. Atyja vagy gyámja (munkaadója) neve
..... foglalkozása
vallása, vallásos és egyházas érzülete
.....

3. A gyermek otthoni magaviselete
iskolai magaviselete, szorgalma, előmenetele
gyöngeségei, hibái
jó tulajdonságai
a házi nevelés esetleges hiányai

4. A vasárnapi iskolában tanúsított magaviselete
szorgalma előhaladása

5. A múlt isk. évben hol járt vas. iskolába?
..... melyik osztályba?

6. Észrevételek

csoportvezető.

Jegyzet. E törzslap minden gyermekről kiállítatik. Az osztály rovatába *vasárnapi iskolai osztályok* jönnek, egyelőre „kezdő” vagy „haladó”. A lapokat betűrendes sorrendbe helyezzük, új iskolai év elején a nem jelentkezett gyermekeket innen ellenőrizzük, esetleg eltávozottak törzslapja *másolatát* új egyházközségük vas. isk. vezetőségének megküldjük.

Kapható „Az Út” kiadóhivatalánál. Cluj—Kolozsvár, Calea Victoriei 38.

*) L. jövő számunkban „A vasárnapi iskola organizációja” c. cikket.